Inspiratiegids

Vrijwilligers in woonzorgcentra

Bijlage: 6 participatievormen toegepast

UCLL HOGESCHOOL Research & Expertise

6 vormen van participatie:

1. Informeren

Je geeft als organisatie duidelijke informatie aan bewoners en vrijwilligers over wat er in het woonzorgcentrum gebeurt, en wat van hen verwacht wordt en hoe ze kunnen bijdragen.

Voorbeeld: Bewoners ontvangen maandelijks een activiteitenkalender waarin ook staat welke vrijwilligersmomenten er doorgaan, zoals voorleesmomenten, wandelingen of spelnamiddagen en hoe ze hieraan kunnen deelnemen.

Voorbeeld: Elke vrijwilliger krijgt een bundel met uitleg over het woonzorgcentrum, de verschillende vrijwilligerstaken, afspraken en contactpersonen.

2. Raadplegen

Je vraagt als organisatie actief naar de mening van bewoners en vrijwilligers, zonder dat dit automatisch de uiteindelijke beslissing bepaalt.

Bijvoorbeeld: aan de hand van de vrijwilligersbingo krijg je op een laagdrempelige manier zicht op welke activiteiten bewoners samen met vrijwilligers graag doen en waar er nog onvervulde wensen of interesses liggen.

Zo werden in het kortverblijf van WZC Sint Jozef in Pelt ook mantelzorgers van bewoners uitgenodigd om mee deel te nemen aan de vrijwilligersbingo. Dit bood niet alleen waardevolle inzichten in de interesses van bewoners, maar vormde ook een mooie gelegenheid om de ervaringen en verwachtingen van mantelzorgers te beluisteren.

Vrijwilligers betrekken op dit niveau kan bijvoorbeeld door nieuwe vrijwilligers na zes tot acht weken actief te contacteren. Tijdens zo'n opvolggesprek kan worden nagegaan hoe hun engagement verloopt, wat goed gaat en waar zij eventueel uitdagingen ervaren. Door naar hun ervaringen en behoeften te luisteren, kan de verantwoordelijke tijdig

Deze informatie werd ontwikkeld binnen het project *Vrijwilligers in Woonzorgcentra*.
Ontdek achtergrondinformatie, resultaten en aanvullende materialen op
https://research-expertise.ucll.be/nl/vrijwilligersinwzc

bijsturen en de ondersteuning verder afstemmen op wat de vrijwilliger nodig heeft.

3. Adviseren

Bewoners en vrijwilligers krijgen de ruimte om advies te geven over activiteiten en dat advies wordt actief meegenomen door de vrijwilligersverantwoordelijke.

Voorbeeld Bewoners laten blijken meer één-op-één contact te willen in plaats van alleen groepsactiviteiten. Hierdoor wordt een rustig bijpraatmoment met vrijwilligers opgestart voor bewoners die rust en nabijheid belangrijk vinden.

In WZC Sint-Margaretha te Holsbeek werd kort na de verhuis van een nieuwe bewoonster nagegaan wat haar dag aangenaam en vertrouwd kon maken. Ze vertelde dat ze, net zoals thuis, elke ochtend graag de krant wilde lezen. Het woonzorgcentrum lanceerde daarop een oproep naar vrijwilligers die regelmatig een voorleesmoment wilden verzorgen.

Voorbeeld Een deel van de vrijwilligers geeft aan dat de wandelmomenten beter werken in duo's. De activiteitenbegeleider past de planning aan zodat er altijd twee vrijwilligers samen op pad gaan.

4. Coproduceren

Bij deze vorm van participeren gaan bewoners, vrijwilligers en medewerkers samen activiteiten, materialen of werkwijzen ontwerpen. Van iedere deelnemer kan zo kennis en ervaring ingebracht worden.

Voorbeeld bewoners denken actief mee na over de inrichting van een nieuwe hobbyruimte. Samen met medewerkers en een vrijwilliger bepalen zij welke materialen, activiteiten en accenten belangrijk zijn, zodat de ruimte maximaal aansluit bij hun interesses en behoeften.

Voorbeeld: een vrijwilliger met een passie en ervaring in muziek werkt samen met de ergotherapeut aan de uitwerking van een nieuw wekelijks muziekprogramma voor bewoners met dementie. Ook mantelzorgers

worden hierbij betrokken: zij kunnen muzieksuggesties en persoonlijke favorieten van hun naaste aanreiken.

5. Meebeslissen

Bewoners en vrijwilligers nemen mee beslissingen over een onderdeel van de werking. Ze hebben echt invloed op de uitkomst.

Voorbeeld: Bewoners en vrijwilligers nemen samen deel met de activiteitenbegeleider aan de keuze van het jaarthema voor de activiteitenkalender.

6. Zelfbeheer

Bewoners en vrijwilligers nemen zelf de verantwoordelijkheid over een deel van de werking, binnen afgesproken grenzen en binnen een georganiseerd geheel.

Voorbeeld een groep bewoners leidt, met ondersteuning van enkele vrijwilligers, zelf een wekelijkse kookclub. Ze beslissen samen over het menu en begeleiden elkaar bij aankoop en bereiding. Medewerkers ondersteunen in aankoop en locatie.

Voorbeeld een groep vrijwilligers organiseert zelfstandig het maandelijkse koffiehuis: ze maken de planning, doen boodschappen en verdelen de taken, terwijl medewerkers ondersteunen waar nodig en de ruimte ervoor beschikbaar stellen.

Voorbeeld: In WZC Sint-Jozef in Pelt wordt de petanquenamiddag georganiseerd vanuit een sterke samenwerking tussen bewoners, vrijwilligers en de lokale gemeenschap. Tijdens de wintermaanden stelt het woonzorgcentrum zijn binnenterreinen open voor de plaatselijke petanqueclub. De club stemt haar activiteiten af op die van het woonzorgcentrum, zodat vrijwilligers en bewoners samen kunnen petanquen. Medewerkers ondersteunen waar nodig door bewoners met een grotere zorgbehoefte naar de activiteit te begeleiden, zodat ook zij kunnen deelnemen aan dit initiatief.

Voorbeeld: Ook in de breiclub van WZC Huize Nazareth in Goetsenhoven nemen vrijwilligers en bewoners een actieve rol op in de organisatie van de

werking. Zo wordt het beheer van de clubkas opgenomen door een vrijwilliger en beslissen vrijwilligers mee over de aankoop van wol en andere materialen. Bewoners kunnen op hun beurt zelf ideeën aanbrengen, opdrachten aanvragen of specifieke creaties laten maken.



Door bewoners op verschillende niveaus te betrekken, sluit het vrijwilligersaanbod beter aan bij wat bewoners écht willen en nodig hebben. Methodieken zoals vrijwilligersbingo en storyweaving sluiten hier mooi op aan.

Wanneer vrijwilligers en bewoners actief betrokken worden, ontstaan activiteiten die beter onderbouwd, beter georganiseerd en langduriger zijn. De zorg krijgt bovendien ondersteuning op momenten waar dat nodig is.

Deze informatie werd ontwikkeld binnen het project *Vrijwilligers in Woonzorgcentra*.
Ontdek achtergrondinformatie, resultaten en aanvullende materialen op
https://research-expertise.ucll.be/nl/vrijwilligersinwzc